

פסק דין מתוקן

(הכרעת דין וגזר דין)

הנקבל הוא סטודנט לתואר מוסמך בפקולטה למדעי החברה בתוכנית ללימודי צבירה בלימודי דיפלומטיה. במסגרת סמינריון היה על הנקבל להגיש עבודה סמינריונית. על פי כתב הקובלנה, הגיש הנקבל עבודה שרובה המוחלט הועתק מהאינטרנט. בכך, נטען, עבר הנקבל על עבירות של הונאה בעבודה והפרת הוראות (לפי סעיפים 29.3 ו-29.4 לתקנון המשמעת – סטודנטים (תשס"ח) בהתאמה).

בדיון ההקראה שנערך (ביום 27 בינואר 2011) הציגו בפני הצדדים את עסקת הטיעון אליה הגיעו. לפי העסקה, הודה הנקבל במעשים המיוחסים לו בתמורה לעונש מוסכם של הרחקה לשני סמסטרים, פסילת העבודה ותקופה של הרחקה על תנאי. בטרם אישרתי את העסקה, ביקשתי לשמוע את הנימוקים לעסקה ואת הנקבל באופן אישי. הוסבר לי על ידי הקובל ועל ידי בא כוח הנקבל כי רף הענישה המקובל כאשר התלמיד מודה ומתחרט הוא של שני סמסטרים ולא של שנה, כי התלמיד הוא מבוגר וכי זהו התואר הרביעי שלו ועל כן יש לבוא לקראתו ולחרוג מהרף של עונש מינימום שנה, הקבוע בס' 30 לתקנון המשמעת.

משנתתי לנקבל הזדמנות להשמיע את דברו, הסביר הנקבל כי הוא היה נתון בלחץ לאור עבודתו התובענית וצרכי משפחתו, והוסיף כי המרצה התייחס בזלזול לקורס ועל כן הוא החזיר למרצה יחס מזלזל. הנקבל אף הוסיף כי בסמינריון לא ניתן כל חומר קריאה, ולכן מדובר בסמינר "לא רציני" והוא לא חשב שצריך לקחת אותו ברצינות. עוד אמר הנקבל שחשב שלכל היותר יבטלו לו את הקורס אם יגלו כי העתיק את העבודה אך לא תיאר לעצמו שיפתח כנגדו הליך מסוג זה.

במהלך הדיון הסברתי לצדדים כי אני מוטרד מרף הענישה הנמוך, בנסיבות העניין. העתקה בעבודה סמינריונית חמורה בעיני מהעתקה במבחן רגיל; לנקבל אין כל נסיבות אישיות קשות (קשיים כלכליים, נסיבות משפחתיות קשות, סיבות בריאותיות, חס וחלילה); והחרטה נראתה לי מסויגת ולא אותנטית, במיוחד לאור העובדה שהנקבל האשים את מרצה הקורס בזלזול וכי לכאורה "גמל" לו על זלזול זה בהעתקה. גם הטון בו דיבר הנקבל במהלך הדיון לא היה טון של חרטה או צער אמיתיים על מעשיו. יתר על כן, כאשר אמרתי לנקבל כי אני מוטרד

מכך שחרטתו היא מן השפה ולחוץ דפק בידו על השולחן, הרים את קולו ואמר לי "מה אתה רוצה שאני אעשה?! מה, אני צריך לחתום לך?! אמרתי שאני אחראי למעשה. תן איזה עונש שתרצה. שנה וחצי הרחקה זה לא מידתי כי זה קורס קליל ועל זה שנה וחצי זה לא מידתי!".

לאחר התייעצות קצרה, הודיעו לי הצדדים כי לא הצליחו להסכים על החמרה בענישה, לרבות על תוספת רכיב של עבודות שירות. משלא השתכנעתי כי מוצדק בנסיבות העניין לחרוג מהוראות סעיף 30א לתקנון המשמעת, הודעתי לצדדים כי החלטתי לדחות את עסקת הטיעון. הבהרתי להם שאני סבור שיש לדבוק ברף ענישה גבוה יותר המשקף את חומרת המעשים ואת היעדר החרטה הכנה. משהודעתי לצדדים שדחיתי את עסקת הטיעון, הבהרתי לנקבל ולבא כוחו כי זכותם למשוך את הודאתם. עוד אמרתי להם כי אם הם חוששים מכך שכבר שמעתי את ההודאה, ניתן להעביר את הדיון לממונה (פרופ' חנס) כדי שזה ידון במקרה מבלי לדעת שכבר ניתנה בו הודאה.

לאחר דיון קצר הודיעו לי הצדדים שהם לא מושכים את ההודאה וכי הם מוכנים שאני אקבע את עונשו של הנקבל. לפיכך, לאור הודאתו אני מרשיע את הנקבל בעבירות של הונאה בעבודה והפרת הוראות (לפי סעיפים 29.3 ו-29.4 לתקנון המשמעת – סטודנטים (תשס"ח) בהתאמה).

באשר לגזר הדין, כאמור, דחיתי את ההסכמה של הצדדים ביחס לעונש. סעיף 30א לתקנון המשמעת קובע כי "הורשע תלמיד בעבירת הונאה, דינו יהיה הרחקה בפועל מן האוניברסיטה לשנת לימודים אחת לפחות. על אף האמור לעיל, יהיה רשאי הממונה לחרוג מכך במקרים מיוחדים ומטעמים מיוחדים שיירשמו." כפי שציינתי לעיל, המקרה שלפנינו אינו מיוחד ואין כל טעמים מיוחדים המצדיקים את החריגה מהרף החוקי של שנה בפועל. אדרבה, גם אם הנסיבות אינן קשות במיוחד, הן חמורות. ראשית, המדובר בהעתקה של עבודה סמינריונית. למרות שכל העתקה היא חמורה, העתקה בעבודה סמינריונית היא חמורה במיוחד. עבודה סמינריונית היא ההזדמנות של התלמיד להפגין את יכולותיו האקדמיות והמחקריות העצמאיות. זהו גם המקום בו ניתן בו אמון מאחר והעבודה נעשית בבית, בלא פיקוח. מעילה באמון זה וזלזול בערך האקדמי החשוב של עבודה עצמאית מצדיקים, גם אם לא החמרה בענישה, לפחות הקפדה על הרף אותו קבע מתקין התקנון בס' 30א. שנית, אין המדובר בהעתקה של פסקה או חלק קטן מהעבודה אלא בהעתקה של כל העבודה, למעשה. אין ספק כי מקרה זה חמור יותר ממקרים בהם מועתקות כמה פסקאות או חלקים בלבד. שלישית, אין כל נסיבות אובייקטיביות קשות המצדיקות חריגה מהרף. כאמור, במקרים אחרים שעמדו בפניי קיבלתי עסקאות טיעון שהקלו בענישה לאור נסיבות קשות ביותר של מחלות וקשיים כלכליים.

למרבה השמחה, הנקבל לא נאלץ לסבול נסיבות כאלה. אולם בהיעדרן, אין לסטות מהרף של שנה. רביעית, חרטה כנה היא רכיב קריטי בהפחתת העונש. כפי שכבר הבהרתי, הנקבל לא הפגין חרטה כנה ואמיתית. הוא אמנם חזר על המילים שנדרשו ממנו כמי שכפאו שד, אולם היה ניתן לראות בבירור כי הוא כלל לא מבין מדוע מעמידים אותו לדין ומדוע הוא חשוף לסנקציות שהן בעיניו "לא מידתיות" לאור "קלילותו" של הקורס ולאור "הזלזול" שהפגין המרצה. הטלת האשם בהעסקה ביחסו של המרצה וברמתו של הקורס היא טענה שעדיף היה לה שלא הייתה נאמרת בפניי כלל (גם לא היה ניסיון להוכיחה, וטוב שכך). כפי שגם אמרתי, בשלב כלשהו הכחיש הנקבל כי במהלך הסמינר למדו כל חומר, אולם בהמשך חזר בו ואמר ש"אולי 20% מהקורס למדו משהו חוץ מ---". דבר זה גם עורר בי חוסר אמון נוסף בנקבל. הצטברותם של גורמים אלה אינה מצדיקה לפיכך סטייה מהרף התקנוני של שנה מלאה.

בטיעוניו הכתובים לעונש טען בא כוחו של הנקבל כי מקרים דומים לא גררו עונש של שנה ועל כן לא נרשמו בגיליון הציונים. אכן, במקרים רבים כך עשיתי. אלא שברובם היו נסיבות אישיות קשות, חרטה מלאה וכנה או נסיבות אחרות שהובילו לחריגה מהרף המינימלי של שנה. אכן, בעבר גם ציינתי ש"יש לדחות עסקאות טיעון במקרים חריגים במיוחד" אולם הוספתי שהסיבה לכך שלא דחיתי את העסקה באותו עניין הייתה ש"לו הייתי רוצה לדחות את העסקה, היה עליי לדחות אותה ביחד עם ההודאה" (תיק משמעת 10/2010/ד, פסקה 5). במקרה שבפנינו נתתי לנקבל את ההזדמנות למשוך את הודאתו ואף להישמע בפני דיין אחר. אין באפשרותי להתייחס למקרים בהם דיינים לא הסבירו את סטייתם מהרף (כגון המקרים ד/2007/41 ו-ד/2007/15 אותם מזכיר ב"כ הנקבל בכתובים). הוראות התקנון ברורות וקובעות חובה לרשום את הטעמים לסטייה משנה הרחקה בפועל ואם דיין אינו עושה זאת, אין בפסק דינו כדי לשמש תקדים עליו ניתן לסמוך.

לפיכך, אני גוזר את עונשו של הנקבל כדלקמן:

- א. פסילת העבודה והקורס נשואי הקובלנה.
- ב. הרחקה בפועל לשנת לימודים מלאה.
- ג. הרחקה על תנאי לשנה לתקופה של שנתיים על כל עבירה נוספת על סעיפים סעיפים 29.3 ו-29.4 לתקנון המשמעת.

ניתן היום, _____, בהיעדר הצדדים.

תיקון פסק הדין נעשה בתאריך 21 במרץ 2011, לבקשתו של מרצה הקורס ובהסכמת הקובל,
כדי למחוק פרטים מזהים של הקורס.

יפורסם ללא שם התלמיד.

ד"ר ישי בלנק
סגן הממונה על המשמעת